

Naslov članka/Article:

Raziskovalna dejavnost kot ena od možnih oblik dela z nadarjenimi učenci

Research Activity as a Possible Way of Working with Gifted Pupils

Avtor/Author:

ANITA FARTEK

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolsko svetovalno delo št. 1/2018, letnik 22

ISSN 1318-8267

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2018

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solsko-svetovalno-delo/>

Raziskovalna dejavnost kot ena od možnih oblik dela z nadarjenimi učenci

ANITA FARTEK, Osnovna šola Sveti Jurij
anita.fartek@ossvj.si

● **Izvleček:** V prispevku je predstavljena raziskovalna dejavnost osnovnošolcev v obliki raziskovalnega krožka kot primer dobre prakse dela z nadarjenimi učenci. Gre za eno od možnih oblik dela z nadarjenimi učenci, ki jo določa tudi Koncept dela z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ za učence tretjega triletja. Predstavljeni so vrednost, načrtovanje in izvedba raziskovalnega krožka na šoli. Raziskovalna dejavnost osnovnošolcev je oblika dela z nadarjenimi učenci, ki spodbuja in razvija njihove sposobnosti, uresničuje načela dela z nadarjenimi učenci, omogoča poseben mentorski odnos med strokovnim delavcem mentorjem in mladim raziskovalcem ter zadovoljuje želje in potrebe nadarjenih osnovnošolcev.

Ključne besede: delo z nadarjenimi učenci, raziskovalna dejavnost, strokovni delavci, mentorska oblika dela.

Research Activity as a Possible Way of Working with Gifted Pupils

● **Abstract:** This article presents the research activity of primary school pupils at a research club as an example of good practice in working with gifted pupils. It shows a possible way of working with these children, which is also laid down in the Concept of Working with Gifted Pupils in a Nine-Year Primary School for Pupils in the Third Triad. The article presents the value, planning

and implementation of the research club at our school. The research activity stimulates and develops their abilities, and exercises the principles of working with gifted pupils. It also enables a special mentoring relationship between the professional mentor and the young researcher, and satisfies the desire and need of young learners in primary school to conduct research.

Keywords: working with gifted pupils, research activity, professional staff, mentoring form of work.

Uvod

Zakon o osnovni šoli (87/11) v ciljnih osnovnošolskega izobraževanja (2. člen) kot tudi v 11. členu (izobraževanje nadarjenih učencev) zavezuje šole in vse strokovne delavce k razvijanju nadarjenosti svojih učencev ter zagotavljanju posebnih pogojev vzgoje in izobraževanja nadarjenih učencev.

Zanimivo je, da v opravljeni analizi o uresničevanju koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ ob koncu šolskega leta 2009/10 (Bezić, Deutsch idr. 2012; po Bezić 2012; str. 19) avtorji ugotavljajo, da je ponudba šol dokaj raznolika in tudi v skladu s priporočili v Konceptu odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci iz leta 1999 (v nadaljevanju Koncept). Kljub temu bi bilo treba še bolj okrepiti projektno učno delo, samostojno učenje, učenje v učnih kotičkih, knjižnicah, eksperimentalno in raziskovalno delo, terensko delo itd. (prav tam).

V nadaljevanju bom predstavila značilnosti nadarjenih učencev, dejavnosti, ki si jih želijo in jim jih šole lahko ponudijo, s poudarkom na raziskovalni dejavnosti, ki jo na naši šoli izvajamo v obliki raziskovalnega krožka za nadarjene učence.

Nadarjeni učenci – njihove značilnosti in načela dela z njimi

Koncept (1999) pojasnjuje, da nadarjeni učenci niso homogena skupina, temveč se njihova nadarjenost kaže v različnih oblikah in obsejih. Govorimo lahko o nadarjenih učencih, za katere je značilna visoka splošna sposobnost, ki jim omogoča doseganje izjemnih rezultatov na več področjih, in talentirane učence, ki imajo visoke specifične sposobnosti, ki vodijo do uspeha na posebnih področjih.

Prav tako so za nadarjene učence značilne določene osebnostne lastnosti, ki jih ne najdemo pri drugih učencih ali pa so pri nadarjenih bolj izrazite. Vendar tudi pri tem obstajajo razlike med njimi (prav tam).

Koncept (1999, str. 6) določa naslednja temeljna načela dela z nadarjenimi učenci:

- širitev in poglobljanje temeljnega znanja,
- hitrejše napredovanje v procesu učenja,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- uporaba višjih oblik učenja,
- uporaba sodelovalnih oblik učenja,
- upoštevanje posebnih sposobnosti in močnih interesov,
- upoštevanje individualnosti,
- spodbujanje samostojnosti in odgovornosti,
- skrb za celostni osebni razvoj,
- raznovrstnost ponudbe ter omogočanje svobodne izbire učencem,
- uveljavljanje mentorskih odnosov med učenci in učitelji oziroma drugimi izvajalci programa,
- skrb za to, da so nadarjeni učenci v svojem razrednem in šolskem okolju ustrezno sprejeti,
- ustvarjanje možnosti za občasno druženje glede na njihove posebne potrebe in interese.

Zakaj raziskovalna dejavnost

Avtorica Mojca Jurišević (2012) v publikaciji Nadarjeni učenci v slovenski šoli predstavlja izsledke raziskave o zaznavanju in doživljanju po Konceptu identificiranih nadarjenih učencev v osnovni šoli in gimnaziji. V sklopu raziskave, opravljene na reprezentativnem vzorcu nadarjenih osnovnošolcev in gimnazijcev, so med drugim ugotavljali, kako se identificirani nadarjeni učenci počutijo v šoli, kako doživljajo vlogo »identificiranega nadarjenega učenca«, kako ocenjujejo prilagoditve, ki jim jih omogoča šola, česa si želijo v šolskem kontekstu ipd.

Rezultati so pokazali, da so osnovnošolci in gimnazijci največkrat predlagali kot dejavnosti, ki si jih želijo v šoli, povečanje oziroma razširjanje ponudbe za dejavnosti, ki so jim že znane in sledijo njihovim interesom ter osebnostnemu razvoju: ekskurzije, tabori, različni krožki, dodatne (interesne) dejavnosti med poukom in po njem, zanimivejši in aktivnejši pouk z več raziskovanja ter miselnih izzivov, temeljitejša priprava na tekmovanja, več poslušala šole za potrebe nadarjenih tako na področju prilaganja ocenjevanja kot obveznih in izbirnih vsebin ter boljši odnos učiteljev do nadarjenih - nadarjeni učenci si želijo od učiteljev več pozornosti, razumevanja in upoštevanja, kot so ga deležni. Osnovnošolci so kot želeno izpostavili tudi pogostejša druženja nadarje-

Nadarjeni učenci niso homogena skupina, temveč se njihova nadarjenost kaže v različnih oblikah in obsejih.

nih ter možnosti za več skupinskega dela nadarjenih idr. (Juriševič 2012, str. 86).

Na podlagi večletnih izkušenj mentorice raziskovalnega krožka ugotavljam, da veliko želja učencev lahko uresničimo preko raziskovalne dejavnosti v osnovni šoli. V raziskovalni dejavnosti si učenci izbirajo teme, ki jih zanimajo in ki jim predstavljajo miselni izziv (omogoča jim širitev in poglobljanje temeljnega znanja oz. pridobivanje povsem novega znanja). Gre za zelo aktivno obliko dela z veliko raziskovanja, s strokovnim delavcem mentorjem vzpostavijo mentorski odnos, deležni so več učiteljeve pozornosti, pogosto prihaja do izmenjave idej, didaktičnega pogovora in argumentiranja, raziskovalno nalogo lahko pripravljajo v dvojicah ali manjši skupini, kar jim omogoča sodelovalno učenje in druženje z drugimi nadarjenimi učenci.

Raziskovalna dejavnost prav tako zahteva in spodbuja določene osebnostne lastnosti, ki so značilne za nadarjene učence (Koncept 1999). Na področju miselnih sposobnosti so to predvsem sposobnost logičnega in divergentnega mišljenja, natančnost opazovanja ter dober spomin, na učnostorilnostnem področju široka razgledanost, hitro branje in bogato besedišče, na motivacijskem področju predvsem radovednost in vztrajnost pri reševanju naloge ter na socialno-čustvenem področju smisel za organizacijo ter neodvisnost in samostojnost.

Nadarjenim učencem zapišemo obiskovanje raziskovalnega krožka, cilje, metode in oblike dela v sklopu raziskovalnega krožka tudi v njihove individualizirane programe dela za nadarjene učence; raziskovalno dejavnost v sklopu teh tudi evalviramo.

Učenci s strokovnim delavcem mentorjem vzpostavijo mentorski odnos, deležni so več učiteljeve pozornosti, pogosto prihaja do izmenjave idej, didaktičnega pogovora in argumentiranja.

Raziskovalni krožek ponujamo nadarjenim in učno uspešnejšim učencem tretjega triletja. Učenci se za vključitev odločijo prostovoljno, če imajo interes za to. Nadarjenim učencem zapišemo obiskovanje raziskovalnega krožka, cilje, metode in oblike dela v sklopu raziskovalnega krožka tudi v njihove individualizirane programe dela za nadarjene učence; raziskovalno dejavnost v sklopu teh tudi evalviramo.

Na naši šoli je raziskovalnemu krožku namenjenih 70 pedagoških ur, ki jih realiziramo v obdobju od septembra do aprila.

Raziskovalne naloge, ki nastanejo v sklopu raziskovalnega krožka, naši učenci predstavijo na vsakoletnem srečanju mladih raziskovalcev Pomurja. Tako so še dodatno motivirani, saj je vključena predstavitev vsebine in izsledkov raziskovalnih nalog tudi širši javnosti. Potrebna je priprava na predstavitve raziskovalnih nalog (priprava na tekmovanje), kar je prav tako ena od oblik dela in dejavnosti za nadarjene učence, ki so predvidene v Konceptu (1999).

Slika 1: Mlada raziskovalka Ina s prejetim priznanjem na 25. regijskem srečanju mladih raziskovalcev Pomurja

Načrtovanje in način izvajanja raziskovalnega krožka na naši šoli

V skladu z veljavno šolsko zakonodajo in predmetnikom v devetletni osnovni šoli imajo šole na razpolago 0,5 ure na oddelek za izvajanje individualne in skupinske pomoči učencem. Glede na potrebe učencev vodstvo šol te ure načrtuje in nameni posameznim dejavnostim. Na naši šoli v sklopu ur individualne in skupinske pomoči namenimo tri ure za delo z nadarjenimi učenci, od tega je ena ura namenjena za delavnice s področja osebnostnega in socialnega razvoja, dve uri pa za raziskovalno dejavnost v obliki raziskovalnega krožka.

Uvodne ure izvajam skupinsko (od 2 do 5 pedagoških ur). Od izbora teme naprej pa delo poteka individu-

alno ali v oblikovanih raziskovalnih timih. Najpogostejše metode dela v raziskovalnem krožku so: metoda branja in dela z besedilom, metoda raziskovanja, metoda dela z računalnikom, metoda pogovora, metoda ustne razlage, metoda diskusije idr. Učenci v veliki meri delajo samostojno in doma. Mentorjeva naloga je, da učencem posreduje potrebna strokovna znanja in informacije, da lahko raziskovalni proces poteka nemoteno, jih spodbuja in usmerja ter jim daje sprotne povratne informacije. V primeru težav in nejasnosti je treba mladim raziskovalcem svetovati in razjasniti nastale dileme. Predvsem mlajši učenci in učenci, ki se prvič lotevajo priprave raziskovalne naloge, potrebujejo več mentorjeve pomoči. Učenci v devetem razredu in tisti, ki so se že v prejšnjih letih lotili raziskovanja, pa so običajno že zelo samostojni in potrebujejo mentorja v manjši meri. Vseeno mora mentor spremljati raziskovalni proces in mladim raziskovalcem sproti dati povratne informacije v posameznih fazah raziskovalnega procesa.

Glede na izbor teme je pomembno, da imajo učenci ustreznega mentorja, ki ima dovolj znanja na izbranem področju.

Kot svetovalna delavka prevzamem mentorstvo raziskovalnih nalog s področja družboslovja (psihologija, pedagogika, sociologija, druga področja). Če si učenci želijo raziskovati specifične teme z drugih področij (npr. kemije, biologije, slovenščine), predlagam za mentorje učitelje ustreznega predmetnega področja, ki so bolj kompetentni za te vsebine. Občasno se odločamo tudi za somentorstvo med strokovnimi delavci znotraj šole.

Proces raziskovalne dejavnosti in vloga mentorja

Ob odločitvi učenca za pripravo raziskovalne naloge je priporočljivo, da se mentor z učencem pogovori o njegovih predstavah in pričakovanjih. Učenci, ki se prvič lotevajo raziskovalne naloge, s tem še nimajo izkušenj in imajo lahko nerealna pričakovanja.

Dejstvo je, da hitro in z malo truda pripravimo samo slabo raziskovalno nalogo. Če pa učenci nameravajo pripraviti dobro raziskovalno nalogo, bodo morali v delo vložiti tudi nekaj časa in truda (Musek Lešnik 1996).

Pomembno je, da učenci pridobijo tudi nekaj teoretičnega znanja o vrstah raziskav, raziskovalnem procesu, raziskovalnih nalogah ipd. Te informacije naši učenci dobijo v že omenjenih skupinskih uvodnih urah. Po uvodnih urah se mladi raziskovalci odločijo, ali želijo delati v parih ali manjših skupinah ali želijo biti samostojni avtorji raziskovalnih nalog.

Raziskovalni proces običajno poteka po določenem zaporedju faz, kar je pomembno predvsem zaradi boljše organizacije raziskovanja (Povše 2012).

Na začetku si učenci izberejo temo raziskovalne naloge oziroma raziskovalni problem. Izbor problema oziroma vsebine raziskovalne naloge je ključnega pomena, kajti slabo izbrana tema ne pripelje do končnega cilja - uspešne raziskovalne naloge, prav tako pa lahko raziskovalno delo zamre že med samim postopkom (Plukavec b. l.).

Učencem v pomoč postavim nekaj vprašanj in jih prosim, da nanje odgovorijo iskreno; npr.: S čim se najraje ukvarjaš v svojem prostem času? Katere teme, aktivnosti ipd. so v zadnjem času najbolj pritegnile tvojo pozornost? Kateri šolski predmet te najbolj veseli in zakaj? Tako učenci razmišljajo o tem, kaj jih zanima in kaj radi počnejo. Iz svojih izkušenj lahko povem, da so učenci bolj motivirani, če si izberejo temo, o kateri že nekaj vedo in jih tudi zanima.

Pri izboru teme je mentorjeva naloga učence voditi in usmerjati, da se držijo določenih pravil (po Plukavec b. l.):

- pri izboru teme upoštevajo svoje želje in znanje;
- tema naj ne bo preobširna, problem naj bo točno opredeljen;
- tema naj bo takšna, da bo mladi raziskovalec lahko imel dostop do potrebne literature za izdelavo naloge;
- tema naj bo smiselna, aktualna ter prilagojena njihovem znanju in sposobnostim;
- izbor teme naj bo omejen na domači kraj oz. bližnjo okolico, saj raziskovanje problemov v oddaljenih krajih in drugih državah ni smiselno in izvedljivo.

Druga faza raziskovalnega procesa je pregled dosedanjih raziskav problema, v kateri učenci pregledajo, kaj je o izbranem problemu že zapisano ali raziskano (Lovše 2012). V tej fazi učenci potrebujejo nasvete in pomoč mentorja, da najdejo dobro strokovno literaturo. Predvsem jih je treba spodbuditi h kritičnosti pri informacijah, pridobljenih s spleta. Spodbujamo jih, da v večji meri uporabljajo tiskane vire, ki so bolj zanesljivi. Učence spodbujamo k obisku šolske in pokrajinske knjižnice.

Z učenci običajno skupaj pregledam izposojeno literaturo oz. prispevke, ki so jih našli na spletu. Večkrat se namreč zgodi, da so določena gradiva napisana v zelo strokovnem jeziku in imajo učenci težave z razumevanjem vsebine. V tem primeru jim tudi razložim določene strokovne termine in odgovorim na njihova vprašanja oz. razpravljamo o prebranem. V tej fazi učenci pridobijo nova teoretična znanja, ki presega vsebine učnih načrtov.

Pri prebiranju strokovne literature je treba učencem posredovati tudi praktične nasvete, kot npr. da si vse, kar najdejo v literaturi, skrbno shranijo. Prav tako si morajo obvezno zapisati naslov knjige, revije ali članka, strani v

knjigi, leto izida in založbo (za knjižne vire), kar pozneje potrebujejo pri navajanju virov (Lovše 2012).

Na podlagi pregledane strokovne literature si zastavijo cilje in oblikujejo program raziskovanja (delovni načrt) ter oblikujejo hipoteze. Povzetek najpomembnejše strokovne literature, cilji in hipoteze so vsebine, ki spadajo v teoretični uvod raziskovalne naloge. Po mojih izkušnjah je ta del raziskovalne naloge za učence »najtrši oreh«, pri katerem pogosto prihaja do upada motivacije. Od učencev zahteva namreč višje miselne procese in znanja (po Bloomovi taksonomiji znanj: uporaba, analiza in sinteza). V tej fazi je pomembna aktivna vključenost mentorja z njegovim strokovnim znanjem.

Po končanem teoretičnem delu učenci nadaljujejo z empiričnim delom raziskovalne naloge. V tej fazi mladi raziskovalci z različnimi metodami zberejo informacije in raziskujejo svoj problem. Na področju družboslovja učenci pogosto uporabljajo anketne vprašalnike in intervjuje. V tej fazi zelo uživajo, še posebno so ponosni, ko izvajajo anketiranje svojih sošolcev in drugih učencev matične šole. V nadaljevanju je treba zbrane podatke statistično obdelati ter jih predstaviti v obliki tabel in grafikonov. Najpogosteje osnovnošolci v ta namen uporabljajo program Microsoft Excel. Med učenci opažam velike razlike v predznanju in kompetencah pri uporabi omenjenega računalniškega programa. Vsekakor učenci pridobivajo nove izkušnje s statistično obdelavo podatkov in njihovim prikazom ter s tem razvijajo svoje digitalne kompetence.

Ko so podatki ustrezno obdelani in prikazani, sledi interpretacija, se pravi primerjava rezultatov z zastavljenimi hipotezami ter primerjava rezultatov z informacijami iz strokovne literature in dotodanjih raziskav. Vse to učenci zapišejo v poglavju diskusija. Kot zadnja faza raziskovanja sledi še oblikovanje sklepov. Ti morajo biti jasno oblikovani, poudariti je treba zanimive rezultate in pomembne izsledke, učenci naj zapišejo tudi vse težave, na katere so naleteli med raziskovanjem, ter ideje za nadaljnje raziskovanje. Če se dobljeni rezultati bistveno razlikujejo od pričakovanih, je treba razmisliti, zakaj je tako (Lovše 2012).

Na koncu raziskovalne naloge mladi raziskovalci navedejo še literaturo, ki so jo uporabili pri pripravi na raziskovalno delo in med njegovim potekom. Ob tem jih mentor seznanja s standardi navajanja virov posameznega predmetnega področja. Navedejo le tista dela, ki so jih neposredno uporabili pri svojem delu, ne pa tudi ti-

stih, ki so jih samo pregledali (Plukavec b. l.). Raziskovalno nalogo je na koncu treba še tehnično oblikovati.

Teme, ki so jih raziskovali naši učenci

Da so mladi raziskovalci ustvarjalni, dokazuje dejstvo, da vsako šolsko leto najdejo zanimive teme in probleme, ki jih želijo raziskovati.

Teme, ki učence običajno pritegnejo, so dogodki, dejavnosti ipd. iz njihovih prostočasnih dejavnosti, ali pa tudi dogodki in okoliščine iz aktualnega družbenega dogajanja, vprašanja, s katerimi se srečujejo, ali življenjske okoliščine njihovih družin oziroma prijateljev.

Naj naštejemo nekaj naslovov raziskovalnih nalog naših mladih raziskovalcev:

- Begunci - da ali ne? Odnos prekmurskih mladih do begunske problematike
- Kaj pravijo slovenski dijaki o srednješolskem izobraževanju v Avstriji?
- Ah, ta politika!
- Življenje z otrokom s cerebralno paralizo
- Ko mlade stresa stres
- Ko se posameznik sooči z izgubo službe
- S trebuhom čez mejo - zaposlovanje v sosednji Avstriji
- Kaj pravijo mladi o svoji telesni teži?
- Vključevanje otrok priseljencev in beguncev v slovenske osnovne šole z vidika strokovnih delavcev
- V mreži računalniških iger
- Kaj počneš v svojem prostem času?

Večina ugotovitev, do katerih pridejo mladi raziskovalci med svojim raziskovanjem, je zanimivih in uporabnih za svetovalne in druge strokovne delavce šol.

Naj podrobneje predstavim nekaj ugotovitev iz raziskovalne naloge V mreži računalniških iger.

Sebastjan in Maja, učenca 8. razreda, sta v preteklem šolskem letu raziskovala razširjenost igranja računalniških iger in znake zasvojenosti z računalniškimi igrami med starejšimi osnovnošolci (učenci od 7. do 9. razreda). V ta namen sta pripravila anketni vprašalnik in anketirala 150 starejših osnovnošolcev iz štirih pomurskih šol. Ugotovila sta, da kar 88 % anketirancev igra računalniške igre in da je bila povprečna starost začetka igranja iger 7,5 leta.

Nekateri dobljeni rezultati so bili zaskrbljujoči, na primer:

- da kar četrtina anketirancev zaradi igranja računalniških iger pozabi na družino in prijatelje, nekoliko več kot petina (22,3 %) anketirancev igra računalniške igre zvečer in dolgo v noč;

Teme, ki učence običajno pritegnejo, so dogodki, dejavnosti ipd. iz njihovih prostočasnih dejavnosti, ali pa tudi dogodki in okoliščine iz aktualnega družbenega dogajanja, vprašanja, s katerimi se srečujejo, ali življenjske okoliščine njihovih družin oziroma prijateljev.

Slika 2: Mlada raziskovalca Nejc in Saša pripravljata PowerPoint predstavitev svoje raziskovalne naloge.

- da okrog 10 % anketirancev ob igranju računalniških iger pozabi jesti, se drugače obnaša (so hitreje jezni ipd.) in ima posledično slabši učni uspeh, okrog 7 % anketirancev pa opaža, da zaradi računalniških iger ne ločijo med računalniško igro in realnim svetom.

Učenca sta bila presenečena nad nekaterimi rezultati, ti pa so bili dobro izhodišče za pogovore o negativnih vplivih, ki jih imajo računalniške igre na mlade. Učenca sta raziskovalno nalogo pri uri oddelčne skupnosti predstavila tudi svojim sošolcem, ki so jima z zanimanjem prisluhnili. Po predstavitvi raziskovalne naloge sva nato skupaj z razredničarko izvedli diskusijo o igranju računalniških iger in negativnih vplivih, ki jih lahko imajo računalniške igre, če jih igramo preveč in predolgo.

Zelo zahtevne in zanimive teme se je v lanskem šolskem letu lotila tudi takratna osmošolka Ina. Odločila se je za pripravo raziskovalne naloge o tem, kako poteka vključevanje otrok priseljencev in beguncev v naše osnovne šole in kako se s tem soočajo strokovni delavci. Za temo, ki si jo je učenka izbrala sama, se je odločila zato, ker redno spremlja in se zanima za sprejemanje ljudi v družbi.

Najzahtevnejši vidik je bilo vzorčenje oz. pridobivanje podatkov, saj je želela anketirati strokovne delavce šol, ki imajo vključene otroke priseljence in begunce, in tako pridobiti informacije »iz prve roke«. Pripravila je anketni vprašalnik v e-obliki, pri zbiranju podatkov pa sva ji priskočila na pomoč mentorica in ravnatelj z

uradnim dopisom oz. prošnjo za sodelovanje, ki smo jo poslali po elektronski pošti ravnateljem osnovnih šol, ki imajo vključene otroke priseljencev ter beguncev.

Pri pridobivanju podatkov sta ji pomagali tudi mag. Fanička Fras Berro, svetovalka ZRSŠ iz OE Maribor, in mag. Mateja Štirn, direktorica ISA Instituta v Ljubljani, ki sta prošnjo in spletno anketo prav tako posredovali naprej strokovnim delavcem, ki se pri svojem pedagoškem delu srečujejo z vključevanjem otrok beguncev in priseljencev.

Učenkin končni vzorec sestavlja 34 strokovnih delavcev slovenskih osnovnih šol, ki imajo vključene otroke priseljence ali begunce. Med njimi je 24 strokovnih delavcev, ki imajo izkušnje s poučevanjem otrok priseljencev, in 10 strokovnih delavcev, ki imajo izkušnje s poučevanjem tako otrok priseljencev kot tudi beguncev.

Na podlagi dobljenih rezultatov je učenka ugotovila, da delo z učenci priseljenci in begunci strokovnim delavcem pomeni velik izziv in da so se strokovni delavci na prihod omenjenih učencev najpogosteje pripravljali z usposabljanji, izobraževanji in sestanki. Prav tako je ugotovila, da večina strokovnih delavcev ni imela večjih težav pri vključevanju teh otrok; vseeno pa je okrog 40 % anketiranih strokovnih delavcev izbralo odgovora, da jih je skrbelo oz. bilo strah (zelo oz. srednje). Na podlagi odgovorov strokovnih delavcev šole je želela ugotoviti tudi, kako otroke begunce in priseljence sprejemajo njihovi sošolci. Večina strokovnih delavcev je odgovorila, da so učenci njihove šole

strpni do otrok priseljencev in beguncev ter jim radi pomagajo. Na podlagi odgovorov strokovnih delavcev je ugotovila tudi, da pri večini staršev ni opaziti večjega strahu zaradi vključenosti otrok priseljencev in beguncev v osnovne šole. Dobljeni rezultati so bili večinoma pozitivni.

Kaj pravijo učenci o raziskovalnem krožku in o tem, kakšen naj bi bil njihov mentor

V sklopu evalvacije raziskovalnega krožka sem mladim raziskovalcem postavila tri vprašanja odprtega tipa, in sicer:

1. Zakaj ste se odločili za obiskovanje raziskovalnega krožka?
2. Kaj vam je oz. ni všeč v raziskovalnem krožku?
3. Kakšen je po vašem mnenju dober mentor?

Njihovi odgovori so bili precej podobni, zato jih bom naštel le nekaj.

Odgovori pri prvem vprašanju:

- Hotel sem se preizkusiti v pisanju raziskovalne naloge.
- Da bi pridobila novo znanje, ki mi bo koristilo tudi v srednji šoli.
- Ker rada raziskujem in spoznavam nove stvari.
- Ker je zanimivo raziskovati.

Odgovori pri drugem vprašanju:

- Ni mi všeč pisanje teoretičnega uvoda. Všeč pa mi je izvedeti več o izbrani temi.
- Všeč mi je, da si vzame mentorica čas za vsakega posebej in da jo lahko, če česa ne vemo, prosimo za pomoč in da nam svetuje glede dela in raziskovalne naloge.
- Všeč mi je, da se lahko veliko novega naučiš. Ni mi všeč, da anketiranci reševanja ankete včasih ne vzamejo resno.

Odgovori pri tretjem vprašanju:

- Dober mentor je odprt za vprašanja, iskren glede napak in kritičen do dela.
- Dober mentor je tisti, ki ti pomaga in ti dobro svetuje.
- Tak, ki nas spodbuja, motivira, nam daje nasvete in je kljub vsemu ponosen na nas.

Viri in literatura

1. Bezić, T. (2012). Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci po desetih letih uvajanja novega Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli; Kje smo in kam hočemo? V Bezić, T. (ur.). *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str.12-25.
2. Jurišević, M. (2012). *Nadarjeni učenci v slovenski šoli*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
3. Musek Lešnik, K. (1996). *Raziskovalna in maturitetna raziskovalna naloga pri psihologiji*. Ljubljana: Educy.
4. Pavše, A. (2012). *Raziskovalčev praktikum: priročnik za izdelavo in predstavitev raziskovalne naloge*. Velenje: Šolski center.
5. Plukavec, M. *Napotki za izdelavo raziskovalne naloge*. Zveza za tehnično kulturo Slovenije. Dostopno na <http://www2.arnes.si/~ljzotks2/gzm/dokumenti/napotki.html> (5. 9. 2016).
6. *Zakon o osnovni šoli*. Uradni list RS, 87/11. Dostopno na <https://www.uradni-list.si>.
7. Žagar, D., Artač, J., Bezić, T., Nagy, M. in Purgaj, S. (1999). *Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli*. Ljubljana: Strokovni svet RS za splošno izobraževanje.

- Po mojem mnenju mora biti prijazen, pozitiven, mora si vzeti čas za učence, mora pomagati, če to potrebujemo, mora spodbujati učence.

Sklep

Raziskovalna dejavnost v osnovni šoli pomeni dodano vrednost, izziv in obogatitev znanja, ki ga učenci pridobijo v sklopu rednega pouka, ob tem pa razvijajo številne kompetence. Učenci v raziskovalni dejavnosti uživajo, raziskovalni krožek radi obiskujejo zato, ker se nekaj novega naučijo in imajo veselje do raziskovanja. Ko uspešno končajo raziskovalno nalogo, so zelo zadovoljni in tudi ponosni, ko prvič v rokah držijo tiskan izvod raziskovalnega dela, na katerem je zapisano njihovo ime in priimek. Gre za prve male korake v svet raziskovanja in znanosti.

Priprava raziskovalne naloge je za učence dragocena izkušnja in dobra popotnica za njihovo nadaljnje izobraževanje v gimnazijskih in drugih srednješolskih programih, česar se tudi zavedajo. Posebna mentorska oblika dela v sklopu raziskovalne dejavnosti je tudi dodana vrednost za strokovnega delavca mentorja. Z mladimi raziskovalci se oblikuje poseben mentorski odnos in marsikateri mladi raziskovalec s svojim razmišljanjem, argumentiranjem in specifičnim znanjem preseneti svojega mentorja. Dober mentor je po mnenju učencev prijazen, odprt za vprašanja, kritičen, ki jih spodbuja in si vzame čas.

Raziskovalna dejavnost v osnovni šoli pomeni dodano vrednost, izziv in obogatitev znanja, ki ga učenci pridobijo v sklopu rednega pouka, ob tem pa razvijajo številne kompetence.

Delo v raziskovalnem krožku je vedno zanimivo in pestro, prav tako pa je v skladu z načeli dela z nadarjenimi učenci in omogoča spodbujanje osebnostnih lastnosti, ki so posebno značilne za nadarjene učence. Zato je po mojem mnenju dobro, da se osnovne šole odločamo za izvajanje raziskovalne dejavnosti kot ene od oblik dela z nadarjenimi učenci. <